

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKO DELO
STOPNJA BREZPOSELNOSTI V POMURJU**

Ljubljana, september 2009

SIMON NOVAK

IZJAVA

Študent Simon Novak izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom prof. dr. Marjana Senjurja, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

Kazalo

UVOD	1
1 POMURJE.....	1
1.1 Splošno o Pomurju	1
1.2 Pregled sprememb v gospodarskem položaju Pomurja v tranziciji	2
1.3 Sedanji gospodarski položaj Pomurja	4
1.3.1 Poslovanje gospodarskih družb v letu 2008	5
1.3.2 Poslovanje samostojnih podjetnikov v letu 2008	6
1.4 Infrastruktura	7
1.5 Človeški viri	7
2 OPREDELITEV BREZPOSELNOSTI.....	8
2.1 Opredelitev osnovnih kategorij na trgu dela	9
2.2 Merjenje brezposelnosti	10
2.2.1 Registrirana brezposelnost	10
2.2.2 Anketna brezposelnost	11
3 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST V POMURJU	11
3.1 Priliv in odliv brezposelnih oseb	13
3.2 Strukturne značilnosti brezposelnih oseb	14
3.2.1 Struktura registrirano brezposelnih oseb po spolu in starosti	14
3.2.2 Izobrazbena struktura registrirano brezposelnih	15
3.2.3 Struktura registrirano brezposelnih po trajanju brezposelnosti	17
4 UKREPI ZA ZMANJŠANJE BREZPOSELNOSTI V POMURJU	18
4.1 Ukrepi, namenjeni svetovanju in pomoči pri iskanju zaposlitve	18
4.2 Ukrepi, namenjeni usposabljanju in izobraževanju	20
4.3 Ukrepi, namenjeni spodbujanju zaposlovanja in samozaposlovanja	21
4.4 Ukrepi, namenjeni povečanju socialne vključenosti	22
SKLEP	23
LITERATURA IN VIRI	24

Kazalo slik

Slika 1: Struktura prebivalstva glede na aktivnost.....	10
Slika 2: Gibanje števila registrirano brezposelnih oseb v Pomurju, v letih 1990-2008.....	12
Slika 3: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb v Pomurju, na dan 31.12.2008.....	15
Slika 4: Registrirano brezposelne osebe v Pomurju v letu 2007 in 2008 po stopnjah izobrazbe .	16

Kazalo tabel

Tabela 1: Osnovni podatki o upravnih enotah Pomurske regije na dan 31. 12. 2008.....	2
Tabela 2: Bruto dodana vrednost v pomurskih občinah v letih 1990-1993	3
Tabela 3: Delež nezaposlenih v delovno sposobnem prebivalstvu v Pomurju v letih 1990-1993..	4
Tabela 4: Število predloženih letnih poročil v obdobju 2005-2008 v Pomurju.....	5
Tabela 5: Temeljni podatki o poslovanju družb razvrščeni po velikosti v Pomurju.....	5
Tabela 6: Določeni demografski kazalci za Pomurske upravne enote v letu 2007.....	8
Tabela 7: Prebivalstvo staro 15 ali več let po izobrazbi v Pomurju v(%), popis 2002	8
Tabela 8: Struktura priliva in odliva brezposelnih v Pomurju, v letih 2007-2008.....	13
Tabela 9: Značilnosti brezposelnih oseb v Pomurju, v letih 2006-2008.....	14

UVOD

Pomurje ima že od osamosvojitve naprej sloves manj razvite in gospodarsko najbolj zaostale slovenske regije s slabimi poslovnimi in zaposlitvenimi možnostmi, kljub temu pa skriva nemalo neizkoriščenega potenciala za boljši razvoj. Ravno tu je treba iskati nove priložnosti in izkoristiti prednosti. Ena izmed večjih šib Pomurja je nedvomno visoka stopnja brezposelnosti, ki posledično vpliva na gospodarsko razvitost regije. Brezposelnost pomeni zapravljjanje razpoložljivih virov, zmanjšuje potencialni proizvod in dohodek ter povečuje neenakost. Potreben je resen pristop k problemu zmanjševanja brezposelnosti in hkrati k spodbujanju zaposlovanja. Aktivna politika zaposlovanja je sklop ciljno usmerjenih ukrepov in programov, ki se odvijajo na trgu dela ter ustvarjajo dodatne delovne možnosti, povečujejo poklicno, sektorsko in prostorsko mobilnost delovne sile, omogočajo prilagajanje znanj in usposobljenih delavcev za spremenjene pogoje produkcije v tržni konkurenci.

Namen diplomske naloge je prikazati problem brezposelnosti in njenih strukturnih značilnosti na konkretnih podatkih za pomursko regijo. Ob tem bom tudi proučeval gospodarski in socialni položaj v Pomurju ter strukturo prebivalstva v regiji. Cilj je analizirati, kako se je gibala registrirana brezposelnost prebivalstva v Pomurju v letu 2008 in njena struktura.

Prvo poglavje je namenjeno predstavitvi pomurske regije in splošnih podatkov o njej. V zvezi s tem posvečam največ pozornosti gospodarskemu položaju v obdobju pred in po tranziciji ter trenutnemu stanju v gospodarstvu. Na koncu poglavja opišem še trenutno stanje na področju človeških virov. Naslednje poglavje je namenjeno teoretičnemu vidiku problema brezposelnosti. Po opredelitvi osnovnih kategorij na trgu dela v nadaljevanju opišem kateri dve metodi uporabljamo za merjenje brezposelnosti. V tretjem poglavju se osredotočim na analizo brezposelnosti v pomurski regiji. Spremljam in analiziram gibanje števila brezposelnih oseb v Pomurju od leta 1990 do 2008. Poseben poudarek namenjam proučevanju strukturne brezposelnosti glede na spol, starost, izobrazbo in dobo trajanja brezposelnosti ob koncu leta 2008. V zadnjem poglavju predstavim ukrepe za zmanjšanje brezposelnosti. Posebno pozornost pri tem posvetim aktivni politiki zaposlovanja in razlagi njenih ciljev. V nadaljevanju predstavim programe in ukrepe za njeno izvajanje. Sledi sklep.

1 POMURJE

1.1 Splošno o Pomurju

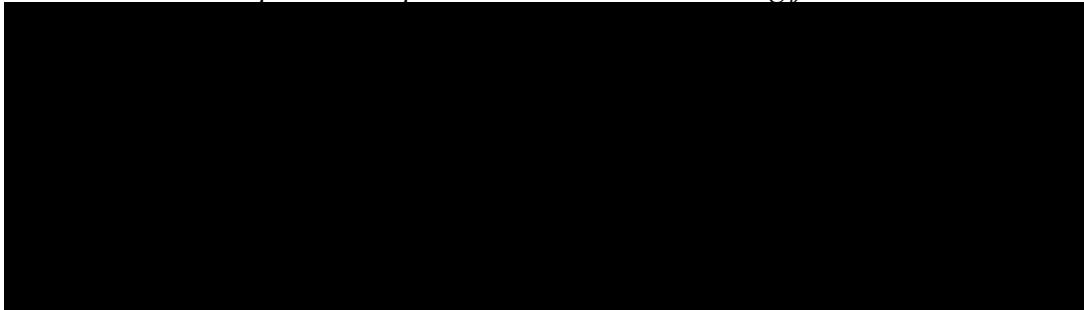
Pomurje je pokrajina v severovzhodni Sloveniji v osredjem toku reke Mure, ki meji na tri države: Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško. Njeno gravitacijsko središče Murska Sobota je približno enako oddaljeno od Ljubljane, Dunaja, Budimpešte in Zagreba.

Naziv Pomurje kot »terminus geographicus« je prvi uporabil prleški župnik Božidar Raič daljnega leta 1865. Čeprav so na tem ozemlju že več kot tisočletje poseljeni Slovenci, pa živijo le-ti v skupni domovini komaj nekaj več kot osemdeset let. Prav reka Mura, ki danes druží oba bregova

in jima daje prepoznavnejši značaj, je za dolga leta presekala narodno celovitost, saj je Prlekija pripadala avstrijskemu, Prekmurje pa madžarskemu delu avstro-ogrske monarhije. Prekmurje se je priključilo Sloveniji oziroma takratni SHS leta 1919 (Predstavitev regije, 2009). Ozemlje Pomurja sestavljata ravninski in gričevnati del. Ravninski svet Pomurja sestavljajo Apaško in Mursko polje na desni strani ter Dolinsko in Ravensko na levi strani reke Mure. Terciarno gričevje pa sestavljajo na severu Goričko, na jugu Ljutomerske gorice, na vzhodu Lendavske Gorice, na jugozahodu pa Radgonsko-Kapelske gorice.

Od četrte ravni naprej je območje Republike Slovenije razdeljeno na pet ravni¹ (Pečar, 2008, str. 10). Na ravni SKTE 4 obsega Pomurje štiri upravne enote: Murska Sobota, Lendava, Ljutomer in Gornja Radgona. Na ravni SKTE 5 pa je vse skupaj sedemindvajset občin (Regionalni razvojni program Pomurske regije 2007-2013, str. 29).

Tabela 1: Osnovni podatki o upravnih enotah Pomurske regije na dan 31. 12. 2008

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2008.

Pomurje kot regija obsega 1.337 km² (kar predstavlja 6,6 % površine Slovenije) in ima približno 120.000 prebivalcev (kar predstavlja 5,88 % prebivalstva Slovenije) in je po velikosti sedma slovenska regija. Občine pomurske regije imajo skupno 346 naselij. Posebnost je enakomerna poseljenost, ki je enaka povprečju poseljenosti v Sloveniji, s trendom zmanjševanja prebivalstva. V njem živi tudi pretežni del madžarske manjšine v Sloveniji ter številna Romska skupnost (O regiji, 2009).

1.2 Pregled sprememb v gospodarskem položaju Pomurja v tranziciji

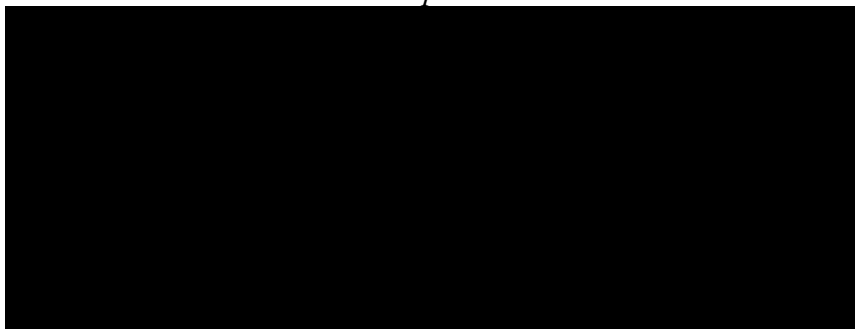
Uporabljeni kazalci ilustrirajo razmere v Pomurju od leta 1990 in do leta 1993. Slovenija, in s tem tudi Pomurska regija, je bila v tem obdobju v tranziciji. Zanimali so me takratni podatki, zato sem se tudi odločil za pregled sprememb ravno v tem času.

¹Razdelitev območja Slovenije glede na ravni:

- SKTE 4 upravne enote,
- SKTE 5 občine,
- SKTE 6 krajevne skupnosti, vaške skupnosti in četrtne skupnosti,
- SKTE 7 naselja,
- SKTE 8 prostorski okoliši (Pečar, 2008, str. 10).

V tabeli 2 so prikazani deleži posameznih občin v doseženem bruto dohodku oziroma bruto dodani vrednosti Pomurske regije in regije v okviru Republike Slovenije za obdobje 1990-1993.

Tabela 2: Bruto dodana vrednost v pomurskih občinah v letih 1990-1993

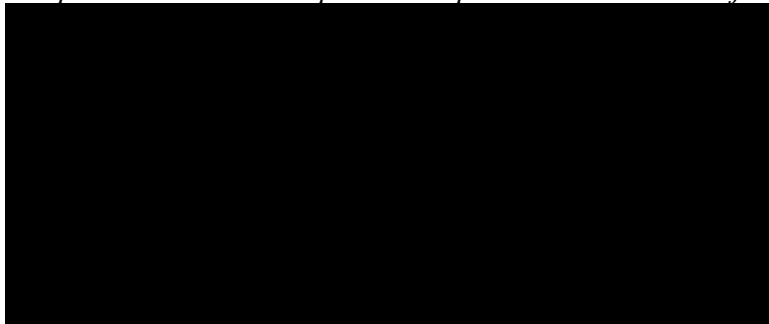
Vir: A. Gulič, Pomen in položaj pomurske regije v širšem prostoru, 1995, str. 35, tabela 3.

Pomurska regija je bila v prvi fazi tranzicije manj prizadeta, tako da se je njen delež v bruto dodani vrednosti povečal, v letu 1993 pa se je spet zmanjšal, vendar je še vedno višji kot v letu 1990. Delež bruto dodane vrednosti iz terciarnih, kvartarnih dejavnosti se je v letih 1991 in 1992 v Pomurju podobno kot v celotni Sloveniji znižal, v letu 1993 pa se je povečal, vendar je še vedno občutno zaostajal za slovenskim povprečjem. Med občinami so bile v teh letih velike spremembe v doseženem deležu bruto dodane vrednosti skupaj, kot tudi v deležih terciarnih dejavnosti, kar kaže na veliko nestabilnost v regiji (Gulič, 1995, str. 35).

Produktivnost dela je v Pomurju v letih 1990-1993 zelo nihala. Relativno najboljši rezultat beležimo za leto 1992, velik padec v letu 1993 pa opozarja na še vedno veliko nestabilnost v delovanju precejšnjega dela gospodarstva. Procesi lastninjenja, izguba tržišča in vdor tuje konkurence so glavni razlogi za izredno velika nihanja v doseženih uspehih gospodarstva (Gulič, 1995, str. 35).

Brezposelnost je za Pomurje dolgoročen problem. Vse do leta 1993 je bila višja kot v drugih regijah, kljub temu da je imela tudi največji delež prebivalstva v zdomstvu, kar je pritisk za zaposlovanje sicer zmanjševalo. V letih 1990 in 1993 se je delež nezaposlenih v delovno sposobnem prebivalstvu v pomurski regiji povečal za 5,2 odstotne točke. V letu 1993 pa je bila prvič po letu 1981 stopnja brezposelnosti v delovno sposobnem prebivalstvu za Slovenijo višja od stopnje, ugotovljene za Pomurje, ki se je gibala okrog 10 odstotkov. Najmanjšo spremembo v deležu brezposelnih oseb v letih 1990-1993 so zabeležili v občini Murska Sobota (povečal za 3,4 odstotne točke), največjo spremembo s strani deleža nezaposlenih v delovno sposobnem prebivalstvu v omenjenem obdobju pa je doletelo občino Gornja Radgona (povečan delež za 10,9 odstotne točke).

Tabela 3: Delež nezaposlenih v delovno sposobnem prebivalstvu v Pomurju v letih 1990-1993

Vir: A. Gulič, Pomen in položaj pomurske regije v širšem prostoru, 1995, str. 44, tabela 16.

V Pomurju se je delež tistih brezposelnih, ki so registrirani več kot 6 mesecev, povečal od 63,6 % na 72,6 % in tistih, ki so brezposelni več kot 1 leto, od 47,4 % v letu 1990 na 58,4 % v letu 1994. V obravnavanem obdobju se je njihov delež zaradi dotoka mladih generacij in majhnih možnosti za zaposlitev starejših oseb v Sloveniji povečal za 52 % in v Pomurju za 23 % (Gulič, 1995, str. 44).

Zanimiv je tudi podatek, da se je tako v Pomurju kot v celotni Sloveniji zmanjšal delež brezposelnih žensk. V procesu prestrukturiranja gospodarstva so najbolj prizadete stare industrijske panoge, v katerih so zaposleni pretežno moški, medtem ko so lahka industrija in terciarne ter kvartarne dejavnosti, v katerih je večji delež zaposlenih žensk, manj prizadete (Gulič, 1995, str. 45).

1.3 Sedanji gospodarski položaj Pomurja

Razvojni zaostanek za slovenskim povprečjem, predvsem pa za osrednjeslovensko regijo, se povečuje. Ključni vzrok za pomanjkanje konkurenčnosti in zaviranje gospodarskega razvoja Pomurja je v tem, da na trgu ni moč zaslediti podjetij, ki so danes v gospodarstvu zgodba o uspehu (Kavaš, 2001, str. 2). Nekaj novih tujih investicij ne more odtehtati problemov, ki se nakazujejo s težavami pri prestrukturiranju Mure d.d., stečajem Pomurske mesne industrije, likvidnostnimi problemi obrti in podjetništva itd. Vsem tem problemom pa se v tem času pridružuje še svetovna finančna kriza, s katero tudi Pomurju ni prizanešeno. Regijske institucije v zadnjem času zelo dobro sodelujejo (RRA Mura, Pomurska gospodarska zbornica, Pomurski tehnološki park) in blažijo nakazujoče težke socialne razmere ob aktivnejši vlogi države.

Majhno število pomurskih podjetij se zaveda, da je edina konkurenčna prednost na dolgi rok v ljudeh. Večina jih še zmeraj vidi zgodbo o uspehu v infrastrukturi, opremi in tehnologiji, predvsem pa so kratkoročno profitno usmerjena (Kavaš, 2001, str. 2). Poceni delovna sila kot merilo za podlago konkurenčnosti pomurskega gospodarstva je lahko eden izmed razlogov, da bodo efekti nevlaganja v kadre čez nekaj let še bolj izraziti kot sesutje pomurskih proizvodnih gigantov.

V Pomurju je v letu 2008 aktivno poslovalo 1.376 gospodarskih družb, 3.127 samostojnih podjetnikov in 37 zadrug. V obdobju 2005-2008 se je število gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov vsako leto povečalo, število zadrug pa je ostalo enako (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 3).

Tabela 4: Število predloženih letnih poročil v obdobju 2005-2008 v Pomurju

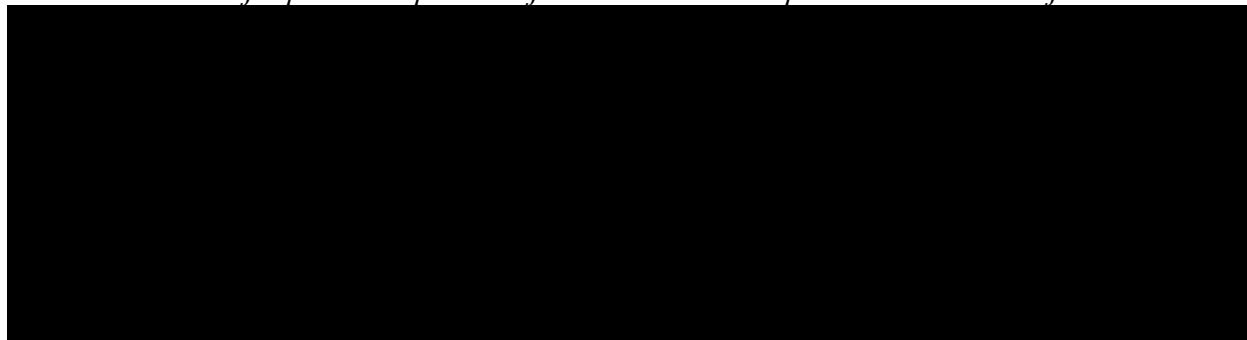
	Število predloženih letnih poročil			
	2005	2006	2007	2008
GOSPODARSKE DRUŽBE	1.149	1.176	1.268	1.376
SAMOSTOJNI PODJETNIKI	2.860	2.900	2.996	3.127
ZADRUGE	-	37	37	37

Vir: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 3.

1.3.1 Poslovanje gospodarskih družb v letu 2008

V pomurski regiji je lansko leto poslovalo 88,7 % mikro družb, 6,3 % majhnih, 2,6 % srednjih in 2,5 % velikih. Če pogledamo končni poslovni izid po velikosti družb, so tako mikro, majhne kot srednje družbe poslovale uspešno. Neuspešno so poslovale le velike družbe, ki imajo nasploh največji vpliv na končni rezultat. Velikih družb je bilo 34, ustvarile so 38,4 % vseh čistih prihodkov od prodaje ter zaposlovale 36,4 % vseh zaposlenih v regiji. V primerjavi z letom 2007 so vse družbe močno poslabšale poslovanje, najbolj velike družbe, ki so v letu 2007 poslovale še pozitivno (neto čisti dobiček v višini 36.130.000 evrov), v letu 2008 pa so ustvarile neto čisto izgubo v višini 11.912.000 evrov (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 9).

Tabela 5: Temeljni podatki o poslovanju družb razvrščeni po velikosti v Pomurju v letu 2008

Vir: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 9.

Na pomursko regijo v letu 2008 odpade 6,1 % vseh gospodarskih družb v Sloveniji. Zaposlovale so 3,8 % zaposlenih v slovenskih družbah in s premoženjem (2 % vsega v Sloveniji) ustvarile 2,5 % prihodkov in 2,0 % čistega dobička. Na drugi strani pa so pridelale za 3,2 % čiste izgube in 2,7 % neto dodane vrednosti v Sloveniji. Tako v regiji kot v državi so neuspešne družbe močno povečale obseg čiste izgube, prav tako so slabše poslovale tudi uspešne družbe. V preteklem letu beležimo manj ugodne premike v deležih pomembnejših ekonomskih kategorij, tako da lahko govorimo o poslabšanju gospodarske moči regije. Delež prihodkov in neto dodane

vrednosti je ostal nespremenjen, zmanjšal se je delež v dobičkih in povečal delež v izgubah (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 12).

V letu 2008 so družbe kot celota poslovale pozitivno. Ustvarile so neto čisti dobiček v višini 12.559.000 evrov, kar pa je v primerjavi z letom 2007 za 84,8 % slabši končni izid. Takšno poslabšanje gre predvsem pripisat družbam s področja gostinstva, ki so v letu 2008 ugotovile 8-krat višjo neto čisto izgubo. Tudi družbe s področja kmetijstva so preteklo leto končale v rdečih številkah (neto čista izguba v višini 8.159.000 evrov). Slabše poslovanje je opazno tudi na področju predelovalnih dejavnosti, kjer se je neto čisti dobiček zmanjšal za 72,6 %. Najuspešnejše so poslovale družbe s področja gradbeništva. Ustvarile so neto čisti dobiček v višini 12,5 milijonov evrov. V primerjavi z letom 2007 so ga povečale za desetino (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 23).

1.3.2 Poslovanje samostojnih podjetnikov v letu 2008

Število podjetnikov in podjetnikov dohodek sta se v letih od 2002 do 2008 konstantno povečevala, medtem ko je podjetnikov negativni poslovni izid nihal. Rast podjetnikovega dohodka je bila v obdobju 2002-2008 višja od rasti negativnega poslovnega izida, zato je tudi neto podjetnikov dohodek iz leta v leto naraščal. Do premika v gibanju neto podjetnikovega dohodka je prišlo v letu 2008, ko se je le-ta v primerjavi z letom 2007 zmanjšal za 1,1 % (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 27).

Samostojni podjetniki posamezniki se na osnovi meril, ki jih določa Zakon o gospodarskih družbah (ZGD), razvrščajo po velikosti na mikro, majhne, srednje in velike podjetnike. Na podlagi podatkov iz predloženih letnih poročil za leto 2008 je 99,8 % podjetnikov v Pomurju mikro podjetnikov. Med majhne podjetnike je v Pomurju spadalo 6 podjetnikov, pri čemer velikih in srednjih podjetnikov v Pomurju ni. Pri podjetnikih v Pomurju je bilo v letu 2008 zaposlenih 4.153 zaposlencev, kar je za 3,9 % več kot v letu 2007. V Pomurju podjetniki predstavljajo 4,7 % vseh podjetnikov v Sloveniji in zaposlujejo 6,7 % vseh zaposlenih pri podjetnikih (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 28).

Že sedmo leto zapored so pomurski podjetniki zaključili poslovanje s pozitivnim poslovnim izidom. Manj ugodno rast so dosegli pri prihodkih, neto dodani vrednosti in pri podjetnikovem dohodku. V Pomurju so bili podjetniki v primerjavi s povprečjem v Sloveniji uspešnejši pri donosnosti sredstev in kapitala, pri produktivnosti zaposlenih pa še vedno zaostajajo za republiškim povprečjem (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 30).

Najpomembnejše področje po številu zaposlenih in po čistih prihodkih od prodaje je področje gradbeništva. Največ podjetnikov v Pomurju ima kot glavno dejavnost registrirano dejavnost trgovina; sledi vzdrževanje in popravilo motornih vozil. Pomembnejše področje v regiji je še naprej tudi področje predelovalnih dejavnosti (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008, str. 32).

1.4 Infrastruktura

Z lanskoletnim odprtjem novozgrajene avtoceste v Pomurju se je regija tesno priključila Sloveniji in zagotovo je povezava pripeljala nov zagon, predvsem gospodarski. Odpravili pa so se tudi močno obremenjujoči vplivi naglo naraščajočega težkotranzitnega prometa na bivalno in delovno okolje v Pomurju. Nekaj več kot 80 kilometrov dolga »pomurka« je sedaj povezala Slovenijo s štiripasovnico od Madžarske do Italije.

Velike spremembe v Pomurju v zadnjem desetletju je doživelo tudi železniško omrežje. Z zgraditvijo sodobne nove železniške povezave je postala pomembna mednarodna železniška povezava. Pomurje je železniško mednarodno povezano z Madžarsko in tudi večjimi slovenskimi mesti vključno z Ljubljano in pristaniščem Koper (O Pomurju, 2009).

1.5 Človeški viri

Pomurje se uvršča na samo dno razvitosti slovenskih t.i. statističnih regij. Glavni nosilci razvoja in konkurenčnosti so ljudje, zato je njeno zaostajanje prav gotovo tudi posledica nevrčanja študirajoče populacije, ki ostaja po končanem šolanju v univerzitetnih mestih. Razlog za to je v domačem okolju, kjer vedno bolj primanjkuje kreativnih delovnih mest. Pomanjkanje delovnih mest pa je posledica vse večjih gospodarskih težav v regiji, zaradi katerih podjetja v prvi vrsti ukinjajo razvojne oddelke (že tako ali tako jih je premalo), ker se zmotno nanje gleda kot na nepotrebna ter zgolj stroškovna mesta.

V pomurski regiji je leta 2008 prebivalo 119.537 prebivalcev, kar je 5,88 % celotnega prebivalstva Slovenije, in sicer je bilo 51,30 % žensk in 48,70 % moških. Največja upravna enota po številu prebivalstva je Upravna enota Murska Sobota, najmanjša pa Upravna enota Ljutomer. Povprečna gostota poselitve v Pomurju je nekaj manj kot 90 prebivalcev na km², kar je pod povprečjem Slovenije. Največji delež prebivalcev je bil v starostni skupini od 50 do 54 let (8,13 %), od tega je bilo v teh letih 52 % moškega spola. Delež prebivalstva od 25. leta navzdol se zmanjšuje, če pogledamo na drugo stran prebivalstva v starostnih skupinah, pa je delež ljudi od 50. leta pa vse do 90-ih let nad slovenskim povprečjem, razen med 70. in 74. letom. Tu lahko najdemo tudi vzroke za zmanjšanje aktivnega prebivalstva. Ob koncu leta 2008 je bilo v Pomurju 50.004 aktivnih prebivalcev, od tega je bilo delovno aktivnega prebivalstva 42.755 (85,50 %). Največji delež delovno aktivnega prebivalstva je bilo zaposlenih pri pravnih osebah (72,7 %), najmanj pa pri fizičnih osebah (10,1 %). Samozaposlenih oseb je bilo 7.362 (17,2 %).

Demografska slika (v tabeli 6 na strani 8) kaže, da so bile v letu 2007 negativne naravna rast, selitvena rast med upravnimi enotami in skupna rast na tisoč prebivalcev v vseh upravnih enotah Pomurja. Edini pozitiven demografski kazalnik je selitveni prirast s tujino, ki so ga izmerili v upravnih enotah Murska Sobota, Lendava in Gornja Radgona. Skupni prirast na tisoč prebivalcev je bil najnižji v upravni enoti Ljutomer (-7,46 na tisoč prebivalcev).

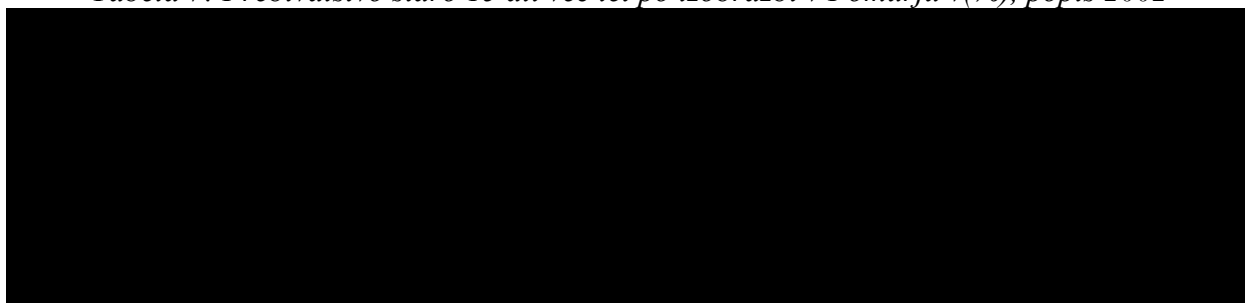
Tabela 6: Določeni demografski kazalci za Pomurske upravne enote v letu 2007

Upravne enote	na tisoč prebivalcev			
	Naravni prirast	Selitveni prirast s tujino	Selitveni prirast med občinami	Skupni prirast
Murska Sobota	-2,41	1,14	-0,46	-1,71
Lendava	-3,25	1,68	-0,31	-1,94
Ljutomer	-4,46	-2,02	-0,96	-7,46
Gornja Radgona	-1,8	0,65	-0,36	-1,48

Vir: Statistični urad republike Slovenije, 2009.

Trend naraščanja izobraženosti prebivalstva je danes vedno bolj prisoten. Naraščanje pomena izobraževanja je posledica prehoda od enostavnega k zahtevnejšemu delu. Potrebe po vedno bolj izobraženi delovni sili naraščajo zaradi vse večje robotizacije in avtomatizacije v proizvodnji (Malačič, 2006, str. 271). Zato je eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na razvoj regije, izobrazbena raven prebivalstva. Le-ta je v Pomurski regiji na zelo nizki ravni, saj je nekaj manj kot polovica vseh prebivalcev, starejših od 15 let, dokončalo osnovno šolo ali pa še niti tega ne. Na drugi strani pa ne moremo pričakovati drugega kot izjemno nizko (niti 5 %) število prebivalcev z visoko dodiplomsko ali visoko podiplomsko izobrazbo.

Tabela 7: Prebivalstvo staro 15 ali več let po izobrazbi v Pomurju v(%), popis 2002

Vir: Statistični urad republike Slovenije, 2009.

Najvišji delež prebivalstva, ki je brez izobrazbe ali z nepopolno osnovno šolo, ima upravna enota Murska Sobota s 6,42 % in hkrati ima največ tistih, ki imajo končano visoko stopnjo izobrazbe (4,33 %). Najnižji omenjeni delež pa so zabeležili v upravni enoti Lendava, in sicer 4,20 % in prav tako jih je bilo najmanj z dokončano visoko stopnjo izobrazbe (3,74 %).

2 OPREDELITEV BREZPOSELNOSTI

Brezposelnost je poleg inflacije eden najbolj perečih problemov današnjih gospodarstev. Pojav visoke brezposelnosti predstavlja za vsako državo tako ekonomski kot tudi socialni problem. Z ekonomskega vidika je nezaposlenost nezaželena zato, ker je dejanski BDP manjši od potencialnega, to je tistega, ki bi ga država lahko ustvarila, če bi zaposlila vse za delo sposobne ljudi. Ker dela, ki bi ga nezaposleni lahko opravili v tem trenutku, vendar ga ne, ker pač ne delajo, ni mogoče skladiščiti, je ta del BDP za vedno izgubljen. Poleg tega pa je brezposelnost tudi socialni problem, saj povzroča trpljenje ljudi, ki zaradi nezaposlenosti dobivajo nižje

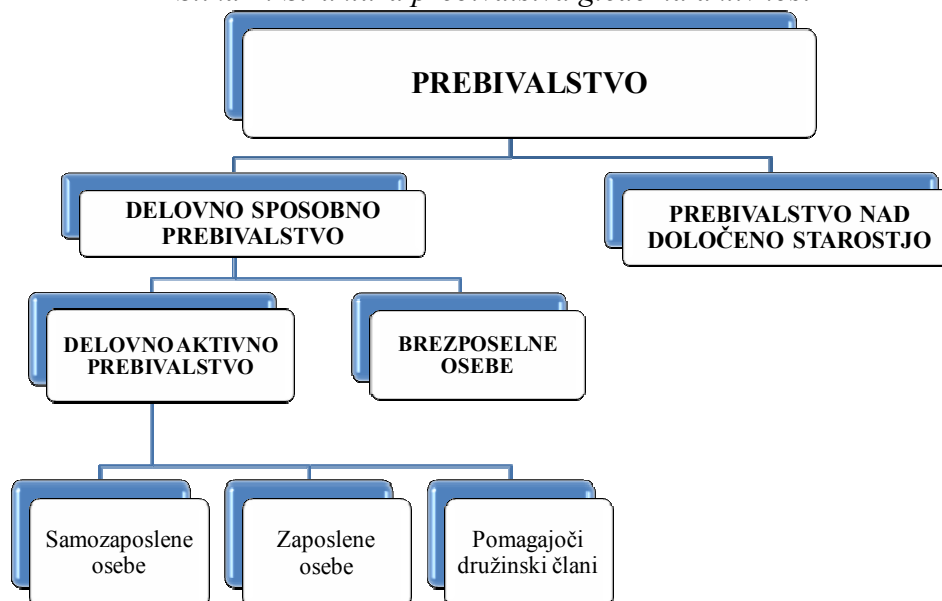
dohodke. Brezposelnost torej pomeni zapravljanje razpoložljivih ekonomskih virov in s tem zmanjšuje potencialni proizvod in dohodek (BDP) ter povečuje neenakost. Izguba zaposlitve drastično zniža življenjsko raven, povzroča psihološke probleme, kot so depresivnost, občutek odvečnosti, agresivnost, stresno počutje, ki običajno vodi do socialnih problemov, kot sta kriminal in alkoholizem. Brezposelnost privede do negativnih posledic tako na ravni družbe kot na ravni posameznika. Stopnja brezposelnosti velja za eno od meril uspeha makroekonomske politike gospodarstva (Hrovatin, 2000, str. 206, Samuelson & Nordhaus, 2002, str. 564).

2.1 Opredelitev osnovnih kategorij na trgu dela

Celotno prebivalstvo določene države lahko razdelimo v več skupin.

- Bregar (2004, str. 115) definira **aktivno prebivalstvo** kot družbeno delovno silo. To je prebivalstvo, ki opravlja poklic, da bi si pridobilo sredstva za življenje. Med zaposlitveni potencial spadajo moški, stari med 15 in 64 let, ter ženske, stare med 15 in 59 let. Delovno sposobno prebivalstvo ni v celoti aktivno, saj se mnogi v tem obdobju šolajo (dijaki, študenti), določen del pa je upokojen (starostno, invalidsko, predčasno). Sestavljajo ga zaposlene in brezposelne osebe.
- Bregar (2004, str. 116) med **zaposlene** vključuje tako zaposlene na osnovi plačila kot samozaposlene. To so osebe, ki prostovoljno delajo za neko institucionalno enoto in za svoje delo dobijo plačilo. Kot zaposlene se obravnavajo tudi osebe, ki začasno ne delajo, a so formalno povezane s podjetjem. Sem spadajo tisti, ki trenutno ne opravljajo dela zaradi bolezni ali poškodb, dopusta ali počitnic, stavk ali začasnega odpusta delavcev, odsotnosti zaradi izobraževanja ali materinstva.
- **Nezaposleni** so tisti, ki nimajo zaposlitve, vendar aktivno iščejo zaposlitev. Bolj natančno - oseba je brezposelna, če ne dela in je v zadnjih štirih tednih dejavno poskušala najti delo, oziroma če gre za prisilni dopust – oseba, ki je začasno poslana z dela in čaka, da jo pokličejo nazaj na delo (Samuelson & Nordhaus, 2002, str. 563). V Sloveniji so le-ti prijavljeni na Zavodu RS za zaposlovanje, neprijavljeni pa niso zajeti med nezaposlene.
- Setnikar Cankar & Hrovatin (2004, str. 161) med **neaktivno prebivalstvo ali vzdrževano prebivalstvo** vključujeta šolajočo se mladino, upokojence, gospodinje, dolgotrajno bolne ljudi, ki so nesposobni za delo, ter ljudi, ki ne marajo delati.

Slika 1: Struktura prebivalstva glede na aktivnost

Vir: P. Domadenik, Merjenje brezposelnosti, 1994, str. 309.

Stopnja brezposelnosti nam pove delež brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu in predstavlja merilo uspeha makroekonomske politike (Senjur, 2001, str. 143).

2.2 Merjenje brezposelnosti

V večini razvitih držav se na področju merjenja uporabljata dve različni stopnji (metodi merjenja) brezposelnosti:

- registrirana brezposelnost;
- anketna brezposelnost.

Rezultati obeh metod so različni, kar pa ne pomeni, da je eno ali drugo merjenje brezposelnosti napačno ali slabo. Gre le za dve različno opredeljeni metodologiji, v katerih je brezposelnost različno pojasnjena. Razlike med podatki iz Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva, Registra brezposelnih oseb in Ankete o delovni sili nastanejo zaradi različnega načina zbiranja podatkov in različnih definicij, vendar pa kažejo problem z različnih vidikov, kar omogoča večjo zanesljivost pri ugotavljanju zaposlenosti in reševanju brezposelnosti (SI - STAT podatkovni portal, 2009).

2.2.1 Registrirana brezposelnost

Registrirana brezposelnost prikazuje število registriranih brezposelnih oseb v Sloveniji, to je oseb, ki so prijavljene pri Zavodu RS za zaposlovanje. Gre za osebe, ki so dopolnile 15 let in niso stare več, kot je po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pogoj za pridobitev pokojnine za najnižjo zavarovalno dobo ter izpolnjujejo splošne zdravstvene pogoje za delo. Poleg tega niso v delovnem razmerju, niso upokojene, niso študenti, dijaki, vajenci ali

udeleženci izobraževanja brezposelnih oseb, niso lastniki, zakupniki ali uporabniki drugih nepremičnin, s katerimi se lahko preživljajo, nimajo lastnih virov za preživljanje, so na razpolago za zaposlitev in aktivno iščejo zaposlitev (Državni portal RS 2009, Bregar, Ograjenšek & Bavdaž, 2004, str. 121).

2.2.2 Anketna brezposelnost

Anketna brezposelnost je merjena s pomočjo ankete o delovni sili. Anketa o delovni sili (ADS) se v Sloveniji izvaja v skladu z metodologijo Mednarodne organizacije dela (International Labour Organisation-ILO) in Statističnega urada Evropske zveze (EUROSTAT). Namen ADS je spremljanje ekonomske aktivnosti prebivalstva, saj zagotavlja podatke o velikosti, strukturi in značilnostih aktivnega in neaktivnega prebivalstva. Podatki ADS dopolnjujejo klasične statistične vire in zagotavljajo mednarodno primerljivost. (SI - STAT podatkovni portal, 2009)

Brezposelne osebe po tej metodologiji so opredeljene kot osebe, ki (Bregar, Ograjenšek & Bavdaž, 1999, str. 120):

- v zadnjem tednu pred anketiranjem niso delale (niso bile zaposlene ali samozaposlene in niso opravile nikakršnega dela za plačilo);
- aktivno iščejo delo (v zadnjih štirih tednih so se oglasile na Zavodu za zaposlovanje);
- so takoj (v naslednjih dveh tednih) pripravljene sprejeti delo;
- so že našle delo, vendar ga še ne opravljajo opravljati ga bodo začele po anketiranju.

Poudariti je treba, da se kriteriji nanašajo izključno na aktivnost določene osebe, ne glede na formalni status posameznika, določen z zakonodajo v državi (npr. pravica do denarnega nadomestila za uvrstitev med brezposelne osebe). To pomeni, da je oseba, ki je v določenem tednu priložnostno delala samo eno uro za plačilo, uvrščena med zaposlene, čeprav je formalno npr. registrirana kot iskalec zaposlitve.

Na podlagi anketnih podatkov lahko ocenimo, koliko ljudi je bilo dejansko delovno aktivnih, ne glede na njihove formalne statute, in koliko je bilo dejansko brezposelnih, ne glede na to, ali so bili registrirani kot brezposelni ali ne (Pirher, 1994, str. 46).

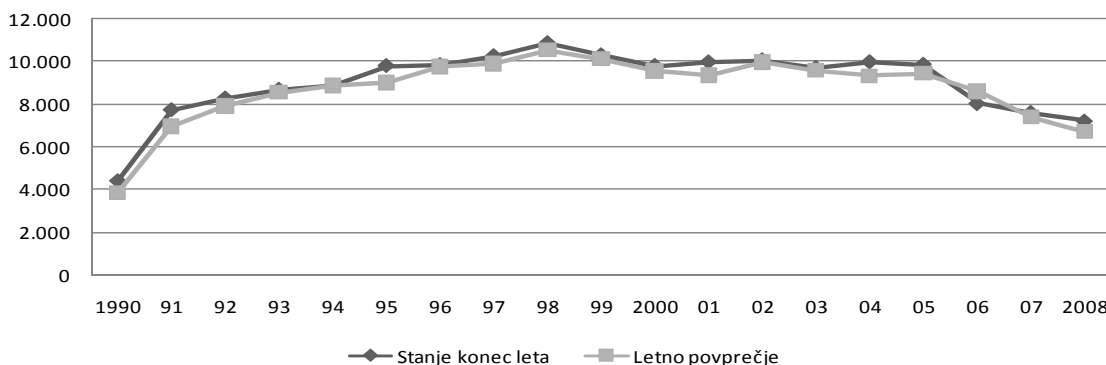
Preden začnem z naslednjim poglavjem, bi še rad omenil, da v Sloveniji na regionalni ravni spremljamo samo podatke, ki so merjeni po metodi registrirana brezposelnost. To posledično pomeni, da v Sloveniji ne uporabljamo anketne brezposelnosti za merjenje regionalne brezposelnosti.

3 REGISTRIRANA BREZPOSELNOST V POMURJU

V pomurski regije je število brezposelnih oseb od začetka leta 1990 do konca leta 1998 ves čas naraščalo, nato pa se je gibanje umirilo in se počasi zmanjševalo. Največji porast je zaznati v letu 1991 (obdobje osamosvojitve Slovenije), in sicer so se številke glede na leto 1990 dvignile za kar 75,5 %. Dne 31.12.1991 je bilo 7.741 brezposelnih oseb. Letno povprečje števila

brezposelnih se je od leta 2000 do 2005 ves čas držalo pod mejo 10.000 brezposelnih oseb. V zadnjih treh letih pa beležimo znatno zmanjšanje števila brezposelnih, ki se je v letu 2008 prvič spustilo na najnižje število po letu 1990.

Slika 2: Gibanje števila registrirano brezposelnih oseb v Pomurju, v letih 1990-2008

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje Območna služba Murska Sobota 2009, str. 16, tabela 7.

V registru brezposelnih Območne službe Murska Sobota je bilo ob koncu leta 2008 prijavljenih 7.202 oseb. V primerjavi s koncem leta 2007 je to za 5,4 % oziroma 408 oseb manj in če pogledamo še v december 2005, se je število brezposelnih zmanjšalo skoraj za tretjino (27 % oz. 2.668). V povprečju je bilo ob koncu decembra 2008 v evidenci brezposelnih prijavljenih 6.709 oseb, kar je 9,3 % oz. 688 oseb manj v primerjavi z decembrom 2007 in 29 % oz. 2.737 ljudi manj kot v letu 2005. V Sloveniji je bilo ob koncu decembra 2008 v registru brezposelnih prijavljenih 66.239 oseb, kar je za 3,2 % oziroma 2.172 oseb manj v primerjavi z decembrom 2007.

Medmesečno gibanje registrirane brezposelnosti na območju pomurske regije je v letu 2008 ohranilo značilnosti iz prejšnjih let. Na medmesečno gibanje brezposelnosti so, tako kot leta pred tem ob generacijskem prilivu iz izobraževanja, vplivali tudi prilivi in odlivi, ki so posledica sezonskega dela predvsem na področju kmetijstva, gradbeništva in gostinstva. V zadnjem kvartalu pa je bilo opaziti večje prilive v evidenco brezposelnih, predvsem so bile to osebe, ki se jim je iztekla pogodba o zaposlitvi za določen čas.

Največje zmanjšanje števila registrirano brezposelnih v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 beležijo na uradu za delo v Lendavi, in sicer se je zmanjšalo za 8,2 % (iz 1.874 na 1.721). Zmanjšalo se je tudi v Murski Soboti, za 6,9 % (iz 3.895 na 3.625). Povečalo pa se je na uradih za delo Gornja Radgona - za 1,0 % (iz 1.003 na 1.013) in Ljutomer za 0,6 % (iz 838 na 843).

Gibanje stopnje registrirane brezposelnosti v Območni službi Murska Sobota se že nekaj let znižuje, ob koncu decembra leta 2008 je bila 13,2 %, kar je za 0,6 odstotne točke nižje kot konec leta 2007. V Sloveniji je bila konec leta 2008 stopnja registrirane brezposelnosti 7,0 %, kar pomeni, da je Pomurje visoko (6,2 odstotne točke) nad slovenskim povprečjem.

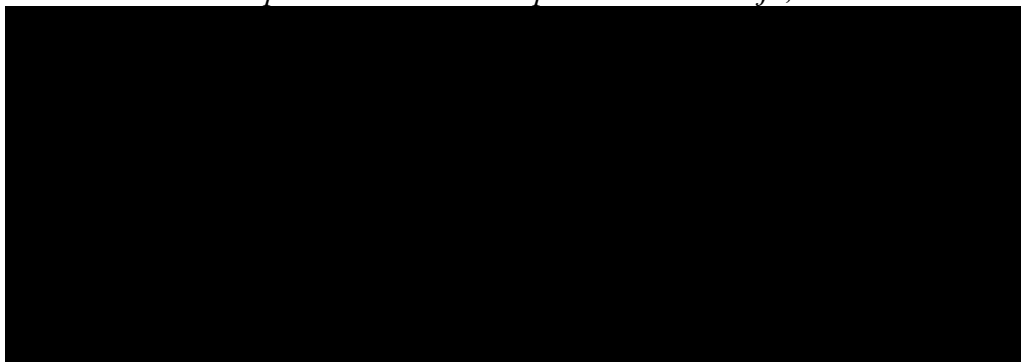
Med vsemi upravnimi enotami najbolj negativno izstopa Lendava, kjer se je stopnja registrirane brezposelnosti konec leta 2008 zmanjšala s 16,5 % na 15,3 % v primerjavi z decembrom 2007. Znižala se je tudi v upravni enoti Murska Sobota, in sicer za 0,9 odstotne točke (iz 14,7 % na 13,8 %). Najnižjo stopnjo registrirane brezposelnosti in hkrati nespremenjeno glede na konec leta 2007 so izmerili v uradu za delo Ljutomer, in sicer je le-ta znašala 10,5 %. Nikakor pa ne morejo biti zadovoljni z gibanjem stopnje registrirane brezposelnosti v upravni enoti Gornja Radgona, kjer se je decembra 2008 povečala za 0,1 odstotne točke (iz 10,9 % na 11,9 %) v primerjavi z istim mesecem v letu 2007.

3.1 Priliv in odliv brezposelnih oseb

Razlog za zmanjšanje števila brezposelnih oseb v letu 2008 glede na leto 2007, ni bil zaradi izrazitega povečanja zaposlovanja, ampak so zabeležili predvsem nižji priliv v brezposelnost.

V odkrito brezposelnost je v letu 2008 prešlo 6.536 oseb, kar je za 7,7 % oziroma 543 oseb manj kot v letu 2007, kar je tudi razlog za zmanjšanje števila registrirano brezposelnih oseb v letu 2008 glede na leto 2007. V povprečju se je mesečno na novo prijavilo 545 oseb.

Tabela 8: Struktura priliva in odliva brezposelnih v Pomurju, v letih 2007-2008

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje Območna služba Murska Sobota, 2009, str. 17, tabela 5.

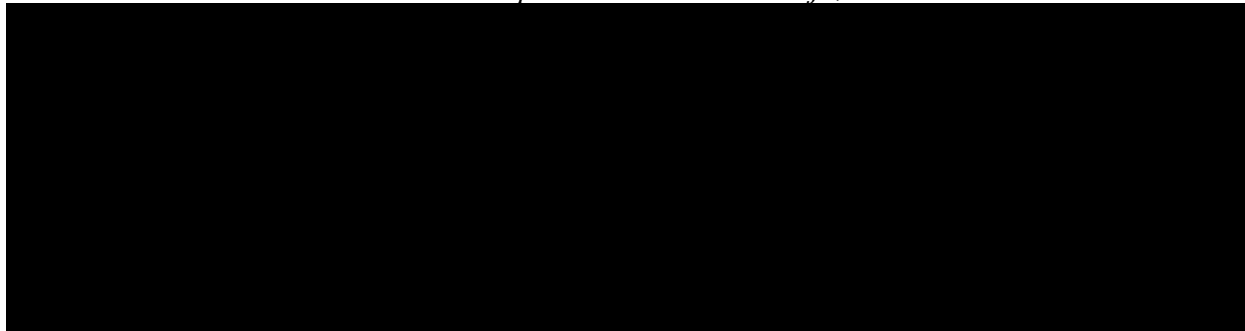
V evidenco brezposelnih oseb se je v letu 2008 prijavilo 3.149 žensk, kar je 48,2 % vseh. Število žensk se je sicer glede na leto 2007 zmanjšalo, njihov delež pa je ostal enak. Največ prijavljenih med iskalci zaposlitve je bilo takih, ki so že bili zaposleni in so ponovno iskali zaposlitev (81,5 % oz. 5.329 oseb), 1.207 (18,5 %) oseb pa je bilo iskalcev prve zaposlitve. To je tudi kategorija, kjer se je priliv najbolj zmanjšal glede na leto 2007. V primerjavi z letom 2007 so zabeležili edino povečanje v prilivu brezposelnih oseb zaradi stečaja (za 13,5 %).

Iz registra brezposelnih oseb se je v letu 2008 odjavilo 6.910 oseb, to je za 7,8 % manj kot v letu 2007. Od teh je bilo neposredno v zaposlitev vključenih 4.123 oseb, kar je za 7,2 % manj kot pa v letu 2007. Oseb, ki so se iz evidence brezposelnih oseb odjavile iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitev, je bilo 2.787 oziroma 40 % celotnega odliva in če še pogledamo v leto 2007, je bilo teh oseb 3.056. To pomeni, da se je v letu 2008 to število zmanjšalo za 8,8 % glede na leto 2007.

3.2 Strukturne značilnosti brezposelnih oseb

Iz spodnje tabele je razvidno, da sta v letu 2008 v primerjavi z letom poprej porasla deleža brezposelnih oseb, starejših od 50 let, in oseb brez strokovne izobrazbe, delež oseb, ki so delo izgubile kot presežni delavci zaradi stečaja ali likvidacije podjetja, pa je ostal nespremenjen glede na leto 2007. Ostali deleži so se znižali, kar lahko pripisujemo vključevanju brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja in spodbujanju ter usposabljanju teh oseb za večjo lastno angažiranost pri iskanju dela.

Tabela 9: Značilnosti brezposelnih oseb v Pomurju, v letih 2006-2008

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje Območna služba Murska Sobota, 2009, str. 15. tabela 9.

3.2.1 Struktura registrirano brezposelnih oseb po spolu in starosti

V Pomurju se je v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 število registrirano brezposelnih žensk zmanjšalo za 362 (za 9,5 %), njihov delež je znašal 48 % oziroma 3.454 oseb (leta 2007 je bil ta delež 50,1 %), kar pomeni, da se je delež moških v primerjavi z letom 2007 povečal. Delež registrirano brezposelnih žensk v Pomurju je nižji od slovenskega povprečja (50,8 %). Najnižji delež brezposelnih žensk beležijo v Gornji Radgoni (45,6 %), najvišji delež pa je na uradu za delo Lendava (51,7 %), ki pa že presega slovensko povprečje.

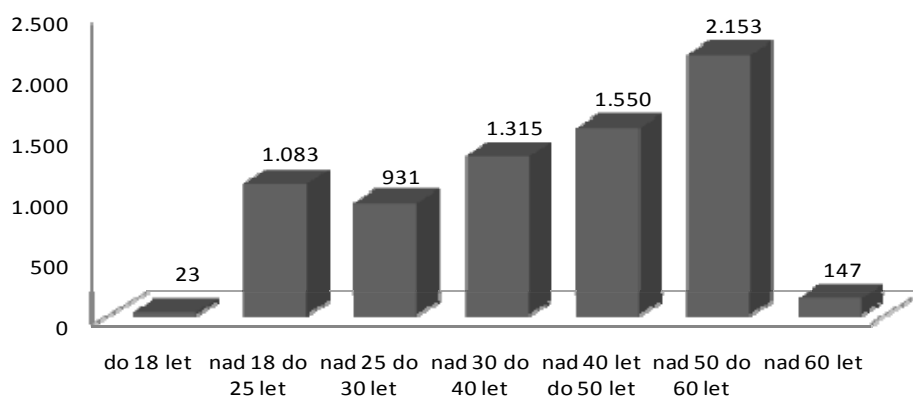
Delež brezposelnih žensk v Pomurju je od leta 2003 neprestano naraščal, v zadnjih dveh letih je presegel celo polovico deleža, v letu 2008 pa ponovno beležimo zmanjšanje deleža žensk, ki so registrirane kot brezposelne osebe. Kot sem že zgoraj navedel, se je v letu 2008 kot brezposelna oseba na zavodu prijavilo 3.149 žensk (48,2 %). Med registrirano brezposelnimi iskalci prve zaposlitve pa so predstavljale kar 62 %, med osebami, ki so mlajše od 26 let, pa je bil njihov delež 51,5 %, prav tako je bil enak delež za mesečno povprečje brezposelnih žensk. Na drugi strani lahko vidimo, da je bil delež žensk v odlivu iz brezposelnosti malenkost manjši (47,4 %) kot v prilivu.

Največji delež brezposelnih v Pomurju je starih 50 in več let. Število brezposelnih oseb te starosti je bilo 2.300 oziroma 31,9 %. Glede na leto 2007 se je število povečalo za 15 oseb, delež pa za 1,9 odstotne točke. Število in delež starejših brezposelnih oseb se je v zadnjih letih vseskozi večalo. V zadnjih dveh letih pa se delež v tej starostni skupini med brezposelnimi počasi zmanjšuje - tudi kot posledica vse večjega števila programov aktivne politike zaposlovanja, v katere jih zavod pospešeno vključuje in jim na ta način izboljšuje zaposlitvene

možnosti. Kljub zmanjšanju rasti ostaja delež starih nad 50 let še vedno visok. Starejši brezposelni so za delodajalce manj zanimivi, zato težko najdejo zaposlitev. Delodajalci pri zaposlovanju dajejo prednost mlajšim kandidatom za delo, po drugi strani pa imajo večje zahteve glede izobrazbe in izpolnjevanja dodatnih pogojev za zaposlitev. Zato ne preseneča dejstvo, da starejše brezposelne osebe z nižjimi stopnjami izobrazbe težje najdejo ponovno zaposlitev in se njihov čas brezposelnosti daljša.

Za mlade velja, da nimajo veliko delovnih izkušenj in delovne usposobljenosti, kar pomeni, da nimajo daljše delovne zgodovine, na podlagi katere bi lahko delodajalci sklepali o določenih delovnih karakteristikah. Zato jim pogosto pripisujejo nezaželeno osebnostne lastnosti, kot sta nestalnost in manjši čut odgovornosti. Kljub temu pa na področju Območne službe Murska Sobota ocenjujejo, da se delež brezposelnih do 25 let znižuje. Konec leta 2008 je bilo tako 1.106 brezposelnih oseb mlajših od 25 let, kar predstavlja 15,4 % delež med vsemi brezposelnimi v Pomurju. Na koncu predhodnega leta je bilo 1.283 (16,9 % delež med vsemi brezposelnimi v letu 2007) brezposelnih oseb mlajših od 25 let, kar pomeni, da se je v letu 2008 ta delež zmanjšal za 1,5 odstotne točke glede na predhodno leto.

Slika 3: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb v Pomurju, na dan 31.12.2008

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje Območna služba Murska Sobota, 2009, str. 20, slika 10.

3.2.2 Izobrazbena struktura registrirano brezposelnih

"Človek brez izobrazbe je kot ogledalo brez lošča." (Wikinavedek, 2009).

Pri zaposlovanju je eden izmed ključnih dejavnikov izobrazba. Nizka ali neprimerna izobrazba je ena od pomembnejših ovir za uspešen nastop brezposelnih na trgu dela. Za manj izobražene velja, da imajo slabši položaj na trgu delovne sile, saj v prvi vrsti težje sploh pridobijo delo, na drugi strani pa so v ospredju tudi takrat, ko je treba odpuščati. Njihova iniciativnost pri iskanju dela je manjša, prav tako pripravljenost za izobraževanje in preselitev. Bolj so vezani na tradicionalne oblike del in se izogibajo fleksibilnemu zaposlovanju (Svetlik, 1992, str. 98).

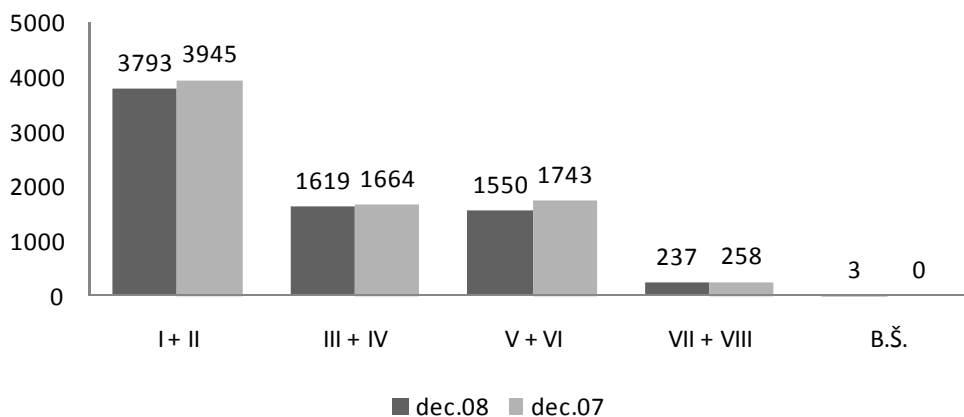
V Pomurski regiji je izobrazbena struktura registrirano brezposelnih oseb izjemno neugodna. Konec leta 2008 je bila v regiji od skupno 7.202 registrirano brezposelnih oseb več kot polovica

(3.793 oz. 52,7 %) brez strokovne izobrazbe, kar presega slovensko povprečje za dobrih 10 odstotnih točk. Največ oseb med registrirano brezposelnimi je imelo naziv poklicne izobrazbe pomožni delavec (1.732), najmanj pa je bilo v evidenci prijavljenih kmetijskih delavcev (93). Število brezposelnih brez strokovne izobrazbe se je sicer zmanjšalo za 3,9 % oziroma 152 oseb glede na leto 2007, delež pa se je na I. stopnji izobrazbe povečal za 0,9 odstotne točke. Delež brezposelnih žensk brez strokovne oziroma poklicne izobrazbe v letu 2008 je znašal 44,6 % in se je glede na leto 2007 zmanjšal za 3,2 odstotne točke.

Iz slike 4 je razvidno, da se je število brezposelnih oseb s III. in IV. stopnjo izobrazbe v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 zmanjšalo za 45, delež pa se je povečal za 0,6 odstotne točke (na 22,5 %). Število brezposelnih s V. stopnjo se je v primerjavi z letom 2007 znižalo za 153 oseb oziroma 9,6 %, njihov delež se je znižal na 19,9 %. Delež žensk s V. stopnjo izobrazbe, ki so bile prijavljene na zavodu, je znašal 58,4 %, od tega je bilo takih, ki iščejo prvo zaposlitev, 59,7 % in takih, ki so stari do 26 let, 54,6 %. V primerjavi z letom prej se je delež brezposelnih žensk s tako stopnjo izobrazbe zmanjšal za 6,7 odstotne točke. Med registrirano brezposelnimi osebami s V. stopnjo izobrazbe jih je bilo največ z nazivom ekonomski tehnik (326), gimnazijski maturant (246), strojni tehnik in tehnik zdravstvene nege (74).

Konec leta 2008 je bilo 116 oz. 1,6 % brezposelnih s VI. stopnjo in 237 oz. 3,3 % brezposelnih oseb s VII. stopnjo izobrazbe. Med takimi je bilo zaznati največ diplomiranih ekonomistov (36 oseb) in univerzitetnih diplomiranih pravnikov (14). V evidenci registriranih brezposelnih oseb v letu 2008 smo prvič dobili tudi 3 osebe z dokončanim bolonjskim študijem.

Slika 4: Registrirano brezposelne osebe v Pomurju v letu 2007 in 2008 po stopnjah izobrazbe

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje Območna služba Murska Sobota, 2008, tabela 12.

Dejstvo je, da lahko le ustrezno poklicno izobraževanje dvigne delovno storilnost. Delavec bo delal z zadovoljstvom, če bosta njegovo delo in poklic ustrezno vrednotena, spoštovana, pravično nagrajena in če bo pri delu lahko ustvarjal. Izobraževalni sistem s svojim delovanjem ustvarja določeno izobrazbeno strukturo delovne sile in vpliva na njeno usklajenost z zahtevami gospodarstva. Zato mora biti razvejan in pripravljen za ljudi z različnimi sposobnostmi. Znanje in izobrazba sta pomemben temelj za razvoj naše družbe, zato bi morali več pozornosti nameniti

izobraževanju odraslih, in sicer predvsem tistih, ki so ostali brez zaposlitve oziroma jim grozi ta možnost.

3.2.3 Struktura registrirano brezposelnih po trajanju brezposelnosti

Delež dolgotrajne brezposelnosti med vsemi brezposelnimi je pomemben podatek zato, ker lahko opazujemo dinamiko pritokov in odtokov brezposelnih oseb. Višanje dobe brezposelnosti pomeni vse večje število tistih, ki sčasoma postajajo vse težje zaposljivi ter se selijo med neaktivne. Verjetnost, da se iz brezposelnosti preselijo med delovno aktivne, je majhna. Zakon trajne brezposelnosti pravi, da se verjetnost zaposlitve hitro zmanjšuje, če se časovno obdobje čakanja na delo povečuje. Pri iskalcih dela z dolgotrajno brezposelnostjo je prizadevanje za iskanje nove zaposlitve vedno manjše in nekako se sami prepustijo toku v brezposelnost. Pri zaposlitvi pa imajo pomisleke tudi delodajalci, ki se na neki način izogibajo kandidatom z dolgoročnim stanjem brezposelnosti, saj jim pripisujejo neresnost oziroma nesposobnost.

Na Zavodu RS za zaposlovanje prištevajo med dolgotrajno brezposelne tiste osebe, ki so po enem letu od dneva prijave v evidenco brezposelnih oseb še vedno brezposelne (Moj uspeh, 2007). Za Pomurje je značilno, da imamo v strukturi brezposelnih velik delež dolgotrajno brezposelnih. Konec leta je bilo v Pomurju 3.717 ali 51,6 % dolgotrajno brezposelnih. Ta delež je za 5,2 odstotne točke večji od povprečja v Sloveniji (46,4 %) konec leta 2008. Število dolgotrajno brezposelnih se je v primerjavi z letom 2007 zmanjšalo za 6 % oziroma za 239 oseb. Med njimi je bilo 1.883 žensk ali malo več kot polovica vseh. Največje število dolgotrajno brezposelnih oseb je v upravni enoti Murska Sobota (1.861 oseb), največji delež pa smo zasledili na uradu za delo Lendava (57,3 %).

Ne moremo se izogniti podatku, ki je zastrašujoč, nikakor pa ne preseneča. To je dejstvo, da je v vseh upravnih enotah Pomurja delež dolgotrajno brezposelnih, ki so bili brez strokovne izobrazbe krepko večji od polovice. Največji delež v tej kategoriji je bil v uradu za delo Murska Sobota, in sicer kar 63,7 %, najmanjši pa v upravni enoti Ljutomer - 57,8 %. Delež brezposelnih z dokončano osnovno šolo ali manj, ki so bili brez dela več kot 12 mesecev, je bil v Pomurju 61,7 %. Za primerjavo: v Sloveniji je konec leta 2008 delež dolgotrajno brezposelnih brez strokovne izobrazbe znašal 41,7 %.

Nedvomno ima izobrazba posreden vpliv na trajanje brezposelnosti, saj imajo osebe z višjo stopnjo strokovne izobrazbe večje možnosti zaposlitve. Tako je bilo dolgotrajno brezposelnih, ki imajo višjo oziroma visoko stopnjo izobrazbe 132 oseb (3,6 %), sledijo jim osebe z dokončano V. stopnjo izobrazbe (499 oziroma 13,4 %) ter osebe s III. in IV. stopnjo izobrazbe (792 ali 21,3).

Delodajalci pri izbiri in razporejanju na delovna mesta namenjajo velik poudarek doseženi formalni izobrazbi, zato je izobraženost kandidatov na trgu dela pomemben dejavnik za doseganje visoke ravni produktivnosti in inovativnosti. Zaposlenim in brezposelnim z neustrezno izobrazbo vedno bolj grozijo mladi izobraženci z veliko željo po dokazovanju, ki jim tako

zmanjšujejo priložnosti na trgu dela. Delodajalci raje zaposlujejo boljše usposobljene delavce, ki imajo večji prag produktivnosti in niso preveč zahtevni glede plačila.

4 UKREPI ZA ZMANJŠANJE BREZPOSELNOSTI V POMURJU

Z ukrepi zmanjševanja brezposelnosti poskušajo družbeni sistemi regulirati delovanje trga delovne sile, ki je omejeno z makro in mikroekonomskimi, demografskimi, kulturnimi ter socialnimi vplivi. Gre za poskus reguliranja vseh treh področij trga delovne sile (ponudbo delovne sile, povpraševanje po njej in področje interakcije med njima) (Ignjatović 2002, str. 29).

Vrsta ukrepov, s katerimi skušajo države zmanjšati obseg brezposelnosti, izboljšati kvaliteto delovne sile ter tako zagotoviti učinkovitejše delovanje gospodarskih subjektov, imenujemo aktivna politika zaposlovanja. Aktivna politika je nastala predvsem zato, da bi z njeno pomočjo izboljšali delovanje trga delovne sile in da bi odpravili njegov glavni stranski produkt - brezposelnost.

Temeljni cilj aktivne politike zaposlovanja (APZ) je zmanjševanje brezposelnosti oziroma doseganje polne zaposlenosti. Polno zaposlenost poizkušamo doseči tako, da zagotavljamo delo vsem, ki želijo delati. Tega cilja pa aktivna politika zaposlovanja ne more doseči, zato se ukvarja predvsem z vprašanji, kako omejiti brezposelnost (Svetlik 1985, str. 116 - 117). Najpomembnejši vzrok za uveljavitev APZ je povečanje strukturne brezposelnosti, v katero so ujete evropske države.

Zavod RS za zaposlovanje je izvajalec večine programov aktivne politike zaposlovanja (APZ). S svojimi storitvami zagotavlja pomoč brezposelnim osebam pri iskanju zaposlitve in pri izboljšanju njihove zaposljivosti, po drugi strani pa zagotavlja delodajalcem tudi ustrezne in motivirane kandidate za čimprejšnjo zasedbo prostih delovnih mest.

Ukrepi aktivne politike zaposlovanja (APZ) v Sloveniji in Pomurju so osredotočeni na štiri skupine ukrepov:

- ukrepi, namenjeni svetovanju in pomoči pri iskanju zaposlitve;
- ukrepi, namenjeni usposabljanju in izobraževanju;
- ukrepi, namenjeni za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja;
- ukrepi, namenjeni povečanju socialne vključenosti.

4.1 Ukrepi, namenjeni svetovanju in pomoči pri iskanju zaposlitve

- CIPS - Centri za informiranje in poklicno svetovanje

Brezposelni in zaposleni iščejo predvsem informacije o prostih delovnih mestih in možnostih zaposlovanja, zanimajo jih tudi možnosti za izobraževanje (prekvalifikacije, tečaji, študij, itd.) Veliko se koristi možnosti pisanja in tiskanja ponudb za delo. Mladi (predvsem učenci in dijaki) pogosto pridejo v spremstvu staršev ali svetovalnih delavcev po informacije v zvezi z nadaljnjim izobraževanjem. Do konca leta 2008 je na CIPS-ih pomoč poiskalo 7.657 oseb. Med njimi je bilo

največ brezposelnih oseb (93,3 %), sledijo šolajoča se mladina (učenci, dijaki in študenti; 3,5 %) in ostali (zaposleni; 3,2 %) (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 26).

- Pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitev

Namen aktivnosti je aktivirati in motivirati brezposelne osebe za reševanje lastne situacije brezposelnosti, cilj pa je pridobitev veščin iskanja zaposlitve, komunikacijskih in socialnih veščin ter veščin vodenja lastne kariere. V aktivnost se vključujejo brezposelne osebe, ki potrebujejo pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve. Aktivnost se financira iz integralnega proračuna. Udeleženci so bili upravičeni do dodatka za aktivnost, dodatka za prevoz; izvajalec pa do stroškov storitev izvedbe delavnice. V delavnico Pot do dela in zaposlitve je bilo v letu 2008 vključenih 617 (72,1 %). Zanimiv je podatek, da se je v aktivnosti Druga možnost udeležilo 105 oseb in preseneča, da se je število udeležencev povečalo za 118,8 % glede na leto 2007. V celotno aktivnost je bilo v letu 2008 vključenih 856 oseb, kar je za 7,7 odstotne točke več kot v letu 2007 (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 27).

- UŽU – usposabljanje za življenjsko uspešnost

Zavod RS za zaposlovanje (2009) predstavlja program usposabljanja za življenjsko uspešnost, ki je namenjen zviševanju ravni pismenosti odraslih. Cilj je omogočiti, da bi posamezniki, ki se vključujejo v nadaljnje formalno izobraževanje, pridobili ali obnovili temeljna znanja in spretnosti, ki jim omogočajo lažje obvladovanje nove učne snovi. Namen je tudi pomoč posameznikom pri pridobivanju temeljnih znanj in spretnosti za lažje obvladovanje vsakdanjih življenjskih situacij, spodbujanje večje samostojnosti in odgovornosti in posledično dvigovanje samozavesti ter izboljševanje socialne vključenosti. Ciljna skupina, ki se udeležuje programa, so manj izobražene brezposelne osebe, ki želijo nadaljevati šolanje in so motivirane za pridobitev temeljnih spretnosti in novih znanj za izvajanje dejavnosti, ki jih omogoča podeželje. V program se vključujejo tudi osebe, ki so brezposelne in potrebujejo pomoč za bolj samostojno in kakovostno življenje, ter osebe, katerih delo je postalo nepotrebno. V program Most do izobrazbe je bilo vključenih 8 oseb, v program Izzivi podeželja pa 7 oseb.

- Klubi za iskanje zaposlitve

Namen programa je usposobitev udeleženca za samostojno in aktivnejše delovanje na trgu dela ter za sistematično in hitrejše iskanje zaposlitve, cilj pa, da udeleženec čim prej dobi najbolj ustrezno zaposlitev. V program se vključujejo brezposelne osebe, ki se srečujejo s težavami pri zaposlitvi. Udeleženci so bili upravičeni do dodatka za aktivnost, dodatka za prevoz; izvajalec pa do stroškov storitev izvedbe delavnice. Aktivnost se je financirala iz integralnega proračuna. V klube sta bili vključeni 102 osebi (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 28).

- Vključitev oseb v nove in razvojne projekte

Cilj aktivnosti je vključitev brezposelnih oseb v projekte, sofinancirane iz drugih virov sredstev, z namenom izboljšanja zaposlitvenih možnosti, odpravljanja ovir pri iskanju zaposlitve, pridobivanja dodatnih znanj, spretnosti in delovnih izkušenj. Ciljne skupine so bile brezposelne osebe s statusom invalida. Udeleženci so bili upravičeni do dodatka za aktivnost in dodatka za

prevoz. V projekt se je vključilo 8 oseb, dve sta aktivnost opravičeno prekinili, vseh ostalih šest udeležencev je aktivnost uspešno zaključilo (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 28).

4.2 Ukrepi, namenjeni usposabljanju in izobraževanju

- Program institucionalnega usposabljanja

Namen vključitve in sodelovanja brezposelnih oseb v programu je povečanje njihovih zaposlitvenih možnosti in zagotovitev poklicnega razvoja le-teh. Ciljna skupina so bile brezposelne osebe, predvsem tiste brez ustrezne izobrazbe, brez delovnih izkušenj in tiste s suficitarnimi poklici. Financiranje programov za izvajalce in denarnih dajatev za vključene osebe je potekalo iz integralnega proračuna. V aktivnost je bilo v območni službi Murska Sobota od 1.1.2008 do 31.12.2008 na novo vključenih 665 oseb oziroma 16,5 % več kot v enakem obdobju leta 2007 (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 29).

- Potrjevanje NPK

Potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij udeležencem zagotavlja pridobitev javne listine, ki izkazuje pridobljena strokovna znanja in spretnosti, ki so potreba za opravljanja poklica ali posameznih zadolžitev v okviru poklica. V letu 2008 so se vključevale brezposelne osebe na podlagi zaposlitvenega načrta. V obravnavanem obdobju beležimo 24 vključitev, največ za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije varnostnika in voznika v cestnem prometu (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 29).

- Usposabljanje na delovnem mestu

Cilj aktivnosti je pospeševanje zaposlovanja in ponovne delovne integracije oseb, katerih obstoječa znanja, veščine, spretnosti in delovne izkušnje ne omogočajo neposredne zaposlitve. Namen je vključitev in sodelovanje brezposelnih oseb v aktivnosti za pridobitev novih znanj, veščin in delovnih izkušenj. Ciljna skupina so brezposelne osebe. Program se financira delno iz državnega oziroma integralnega proračuna in delno iz sredstev Evropskega strukturnega sklada. Udeleženec dobi dodatek za aktivnost do višine 60 % minimalne plače in povrnjene potne stroške; izvajalec pa je upravičen do stroškov storitev izvedbe aktivnosti. V letu 2008 je bilo vključenih 571 oseb (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 30).

- Formalno izobraževanje

S programom izobraževanja za brezposelne osebe se brezposelnim osebam omogoča vključitev v izobraževanje po javno veljavnih programih - s ciljem povečanja njihovih zaposlitvenih možnosti. Program omogoča pridobitev osnovnošolske, srednje (poklicne, splošne in strokovne), višje strokovne in visoke strokovne ter univerzitetne izobrazbe, pa tudi vključitev v druge splošne javno veljavne izobraževalne programe za odrasle, ki prispevajo k ponovnemu socialnemu vključevanju skupin s posebnimi potrebami in pri udeležencih vzpodbujajo nadaljnje možnosti za učenje in vključevanje v vseživljenjsko izobraževanje. Program se je financiral iz integralnega proračuna. Na novo so se lahko osebe vključevale do vključno VI. stopnje izobrazbe. V letu 2008 je bilo vključenih 224 oseb (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 30).

- **PUM – projektno učenje za mlajše osebe**

V okviru Programa za izobraževanje za brezposelne osebe za šolsko leto 2007/2008 so se brezposelne osebe lahko vključevale tudi v splošni javno veljavni izobraževalni program za odrasle z nazivom Projektno učenje za mlajše odrasle – PUM. Brezposelna oseba je vključena v PUM z namenom motiviranja, da bi se po končanem šolanju znova začela redno izobraževati, in usposobitve za večjo konkurenčnost na trgu delovne sile in s tem za povečanje njenih zaposlitvenih možnosti. V letu 2008 je bilo v PUM vključeno skupaj 23 brezposelnih oseb, od tega je 6 oseb predčasno zaključilo s programom (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 31).

4.3 Ukrepi, namenjeni spodbujanju zaposlovanja in samozaposlovanja

- **Pomoč pri samozaposlitvi**

Cilj in namen aktivnosti je priprava oseb iz ciljne skupine na samozaposlitev, in sicer v okviru delavnic. Vsebina delavnice zajema podjetništvo, poslovna ideja, poslovni načrt, pravni vidiki poslovanja, statusne oblike gospodarskih subjektov, postopek registracije, raziskava trga in trženje, osnove knjigovodstva in računovodstva. Program se financira iz integralnega proračuna. V ukrep se je v letu 2008 vključilo 126 oseb, velika večina jih je tudi uspešno zaključila (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 32).

- **Spodbujanje novega zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb – prejemnikov DSP**

Ciljna skupina so dolgotrajno brezposelne osebe, ki so v zadnjih 16 mesecih prejemale denarno socialno pomoč najmanj 12 mesecev. Na podlagi javnega razpisa za Spodbujanje novega zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb – prejemnikov denarne socialne pomoči za leto 2008 je bilo vključenih 15 oseb. Subvencija se izplačuje delno iz virov Zakona o socialnem delu, ki tudi določa, da morajo biti zaposlitve teh oseb subvencionirane obročno. V primerjavi z letom 2007 je bilo v letu 2008 kar 42,6 % manj vključenih (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 32).

- **Spodbujanje zaposlovanja starejših brezposelnih oseb**

Zavod RS za zaposlovanje (2009) določa namen in cilj javnega razpisa za spodbujanje zaposlovanja starejših brezposelnih oseb, ki so starejše od 50 let in so vsaj 3 mesece prijavljene v evidenci brezposelnih oseb na Zavodu RS za zaposlovanje. Operacija se financira in sredstev Evropskega socialnega sklada – ESS (85 %) in LU (15 %). V letu 2008 je bilo v program vključenih 27 oseb.

- **Spodbujanje zaposlovanja mladih brezposelnih oseb**

Namen in cilj javnega razpisa je spodbujanje zaposlovanja mladih brezposelnih, ki sodijo med težje zaposljive skupine brezposelnih. V izvajanje so vključene brezposelne osebe, ki so mlajše od 25 let oziroma so iskalci prve zaposlitve, ki so pred manj kot dvema letoma pridobili strokovno ali poklicno izobrazbo in so najmanj 3 mesece prijavljene v evidenci brezposelnih

oseb pri zavodu. Operacija se financira iz sredstev ESS (85 %) in LU (15 %). V letu 2008 je bilo v program vključenih 21 oseb (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 33).

- Pomoč pri zaposlovanju dolgotrajno brezposelnih žensk

Namen in cilj je povečanje stopnje zaposlenosti dolgotrajno brezposelnih žensk s spodbujanjem zaposlovanja v obliki subvencije za zaposlitev. Cilj javnega razpisa je zaposlitev dolgotrajno brezposelnih žensk, kar bo prispevalo k dvigu stopnje zaposlenosti v tem razredu delovno aktivnih. Med drugim je cilj tudi prispevati k uveljavljanju koncepta enakih možnosti. Program se financira iz sredstev ESS (85 %) in LU (15 %). V letu 2008 je bilo v operacijo vključenih 16 udeležencev (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 34).

4.4 Ukrepi, namenjeni povečanju socialne vključenosti

- Lokalni zaposlitveni programi – javna dela

Namen programa javnih del na trgu dela je aktiviranje brezposelnih oseb, njihova socializacija, socialna vključenost, ohranitev ali razvoj delovnih sposobnosti ter spodbujanje razvoja novih delovnih mest ter pritegnitev lokalnih skupnosti k reševanju brezposelnosti na svojem območju. Ciljne skupine, ki se vključujejo v programe javnih del, so brezposelne osebe, ki najtežje najdejo zaposlitev, in sicer so to dolgotrajno brezposelne osebe, prijavljene na zavodu 12 mesecev v zadnjih 18 mesecih in brezposelni Romi. Sredstva za izvajanje javnih del zagotavljata zavod in naročnik javnih del, lahko pa tudi izvajalec javnih del. V letu 2008 se je v javna dela vključilo 836 brezposelnih oseb, kar predstavlja 21 % vseh vključenih na nivoju Republike Slovenije. Izvajali so se nacionalni in lokalni programi javnih del (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 35).

- Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb

Zavod RS za zaposlovanje (2009) predstavlja namen in cilj javnega razpisa za spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb s pomočjo subvencije za zaposlitev. Cilj je izboljšati pogoje vstopa na trg dela in povečati odliv brezposelnih oseb v zaposlitev s spodbujanjem subvencioniranega zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb. Zaposlitev brezposelne osebe mora biti realizirana za polni delovni čas za obdobje najmanj enega leta pri netržnih delodajalcih. Upravičen strošek je subvencija za zaposlitev, ki se financira iz sredstev ESS (85 %) in LU (15 %). V letu 2008 je bilo v program vključenih 59 oseb.

- Subvencioniranje zaposlitev pri izvajanju pomoči na domu ter osebne asistencije

Namen programa pomoči na domu je subvencioniranje zaposlovanja težje zaposljivih oseb pri izvajanju pomoči na domu ter osebne asistencije. Zavod izbranemu izvajalcu programa na javnem razpisu subvencionira zaposlitev, ki lahko znaša v skupnem mesečnem znesku vseh opredeljenih stroškov največ 600,00 EUR za posamezno delovno mesto. V letu 2008 je zavod tako subvencioniral plačo za 13 zaposlenih udeleženk v tem programu (Zavod RS za zaposlovanje, 2009, str. 36).

SKLEP

V diplomski nalogi sem analiziral gibanje registriranih brezposelnih oseb na podlagi zbranih podatkov za pomursko regijo v letu 2008. V večini sem te podatke primerjal s podatki iz predhodnih let in s povprečjem Slovenije, tako da imamo nekakšno predstavo kje se je Pomurje in brezposelnost v letu 2008 nahajalo.

V Sloveniji velja trend nenehnega zmanjševanja tako števila kot stopnje registriranih brezposelnih oseb v zadnjih letih. Takemu trendu sledi tudi Pomurje. Na koncu leta 2008 je bilo v Pomurju število registrirano brezposelnih najmanjše po natanko 17-ih letih. Da pa naše veselje nebi trajalo predolgo se pomurska regija že več let srečuje s strukturnimi problemi. Najbolj izstopajoči podatki, ki nas trenutno bremenijo, so nadpovprečni deleži dolgotrajno brezposelnih, brezposelnih brez strokovne izobrazbe, iskalcev prve zaposlitve in mladi. Izmed teh so najsvetlejša točka mladi in iskalci prve zaposlitve, kjer se njihov delež počasi zmanjšuje in se že približujejo slovenskemu povprečju. Med tem je zaznati zmanjševanje števila brezposelnih oseb brez strokovne izobrazbe, vendar pa je delež še zmeraj visoko nad slovenskim povprečjem.

Eden ključnih instrumentov, ki odpravljajo neskladje na trgu dela in pomembno vplivajo na povezavo brezposelni – delodajalci so programi, ki se izvajajo pod okriljem aktivne politike zaposlovanja (APZ). Programi APZ se izvajajo v okviru Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, ki je razdeljena na dvanajst območnih enot v Sloveniji. Območna služba Murska Sobota, ki pokriva celotno Pomurje, je osredotočena na štiri skupine ukrepov, ki se izvajajo pod njenim okriljem. Najpomembnejši in hkrati najbolj obiskani so bili programi namenjeni svetovanju in pomoči pri iskanju zaposlitve. Izvajali so se še programi namenjeni usposabljanju in izobraževanju, ukrepi za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter programi osredotočeni na povečanje socialne vključenosti.

Pomurju se po nekajletnem padanju stopnje brezposelnosti, ne obeta več tako svetla prihodnost, saj je v tekočem letu (leto 2009) svetovna finančna kriza doletela celotno Slovenijo in posledično tudi ne zaostaja v najmanj razvitem območju Slovenije. Pomursko gospodarstvo so zgrabili finančno gospodarski "krči", ki bodo imeli zaradi ekonomske šibkosti Pomurja še močnejši vpliv. V Pomurju se ne bomo mogli izogniti večjemu številu odpuščanje delavcev in hkrati bodo tudi delodajalci zaposlovali v manjši meri. Sledilo bo povečanje registriranih brezposelnih oseb. Stečaj Pomurke in težave v Muri to samo potrjujejo. V prihodnosti bo zato potrebna večja povezanost, angažiranost in sodelovanje med Regionalnimi razvojnimi institucijami in območno službo Zavoda RS za zaposlovanje. Posebno pozornost bo treba posvetiti spodbujanju in ustvarjanju novih delovnih mest, še posebej s pospeševanjem podjetništva, inovacij in investicijskih zmožnosti.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija RS za javnopravne evidence in storitve. (2008). *Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v pomurski regiji v letu 2008*. Murska Sobota: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve.
2. Bregar, L., Ograjenšek, I., & Bavdaž Kveder, M. (2004). *Ekonomska statistika 2000 z dodatkom*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Cmrečnjak, D. (2007, 12. december). Rešitve tudi za dolgotrajno brezposelne. *Moj uspeh*. Najdeno 4. maja 2009 na spletnem naslovu http://mojuspeh.com/geeklog/article.php/Zaposlitev_Delo_Sluzba
4. Domadenik, I. (1994). *Merjenje brezposelnosti*. Slovenija - Statistika - Evropska Unija. Zbornik posvetovanja statistikov. Radenci: Zavod RS za statistiko in statistično društvo Slovenije.
5. *Državni portal Republike Slovenije* [E-uprava]. Najdeno 20. junija 2009 na spletnem naslovu (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/>)
6. *Gospodarstvo [Pomurja]*. Najdeno 4. maja 2009 na spletnem naslovu http://www.rra-mura.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=5&id_informacija=65
7. Gulič, A. (1995). *Pomen in položaj pomurske regije v širšem prostoru, analiza stanja in razvojnih možnosti v prostoru ter omejitve okolja, koncept prostorskega razvoja*. Ljubljana: Urbanistični inštitut RS.
8. Hrovatin, N. (2004). *Uvod v gospodarstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
9. Ignjatović, M. (2002). *Družbene posledice povečanja prožnosti trga delovne sile*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
10. *Infrastruktura [Pomurja]*. Najdeno 4. maja 2009 na spletnem naslovu http://www.rra-mura.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=5&id_informacija=78
11. Kavaš, D. (2001). *Izboljšanje inovativnosti v Pomurju: raziskovalni projekt: akcijski načrt*. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja.
12. Malačič, J. (2006). *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
13. *O regiji [Pomurje]*. Najdeno 4. maja 2009 na spletnem naslovu http://www.rra-mura.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=5&id_informacija=36

14. Pečar, J. (2008, 29. december). *Regije 2008 – izbrani socioekonomski kazalniki po regijah*. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. Najdeno 4. maja 2009 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2008/dz13-08.pdf
15. Pirher, S. (1994). *Zaposlovanje: približevanje Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
16. *Predstavitev regije [Pomurje]*. Najdeno 4. maja 2009 na spletnem naslovu http://www.pomurje.net/pomurje_predstavitev.asp
17. Regionalna razvojna agencija Mura d.o.o.. (2007). *Regionalni razvojni program Pomurske regije 2007-2013*. Murska Sobota: Regionalna razvojna agencija Mura d.o.o.
18. Samuelson, Paul. A., Nordhaus & William. D. (2002). *Ekonomija*. Ljubljana: GV Založba.
19. Senjur, M. (2001). *Makroekonomija: makroekonomija majhnega odprtega gospodarstva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
20. Setnikar Cankar, S. & Hrovatin, N. (2004). *Temelji Ekonomije*. Ljubljana: Visoka upravna šola.
21. *SI - STAT podatkovni portal. [Naravno gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah]*. Najdeno 20. junija 2009 na spletnem naslovu http://www.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/03_05155_nar_gib/00_05155_kazalniki/00_05155_kazalniki.asp
22. Svetlik, I. (1985). *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.
23. *Wikinavedek. [Nemški pregovori]*. Najdeno 20. junija 2009 na spletnem naslovu (http://sl.wikiquote.org/wiki/Nemški_pregovori).
24. Zavod RS za zaposlovanje. (2009). *Poročilo za leto 2008*. Murska Sobota: Zavod RS za zaposlovanje.

PRILOGE

Kazalo prilog

Tabela 1: Registrirano brezposelne osebe v Pomurju na dan, 31.12.2008.....	2
--	---

Tabela 1: Registrirano brezposelne osebe v Pomurju na dan, 31.12.2008

	SKUPAJ	STOPNJA IZOBRAZBE							
	Vsi	I	II	III	IV	V	VI	VII+VIII	B.Š.
GORNJA RADGONA	1.013	432	65	6	245	209	15	41	-
do 3 mes.	307	99	27	-	85	80	5	11	-
nad 3 do 6 mes.	98	20	5	1	27	32	3	10	-
nad 6 do 12 mes.	110	20	5	1	27	32	3	10	-
nad 12- 24 mes.	157	65	9	-	34	37	4	8	-
nad 24 mes.	341	214	15	3	67	35	2	5	-
LENDAVA	1.721	785	138	39	320	352	30	56	1
do 3 mes.	416	149	39	5	87	118	7	10	1
nad 3 do 6 mes.	154	54	10	2	27	47	6	8	-
nad 6 do 12 mes.	165	66	14	-	30	39	3	13	-
nad 12- 24 mes.	290	134	19	8	54	60	5	10	-
nad 24 mes.	696	382	56	24	122	88	9	15	-
LJUTOMER	843	350	56	6	211	178	9	32	1
do 3 mes.	241	88	13	1	59	67	3	9	1
nad 3 do 6 mes.	119	42	7	1	25	33	2	9	-
nad 6 do 12 mes.	111	32	9	1	32	29	1	7	-
nad 12- 24 mes.	106	39	9	1	29	21	1	6	-
nad 24 mes.	266	149	18	2	66	28	2	1	-
MURSKA SOBOTA	3.625	1.707	260	19	773	695	62	108	1
do 3 mes.	988	380	78	7	230	252	12	29	-
nad 3 do 6 mes.	421	151	24	3	86	122	7	28	-
nad 6 do 12 mes.	355	131	18	1	83	91	11	19	1
nad 12- 24 mes.	619	268	47	4	132	131	15	22	-
nad 24 mes.	11.242	777	93	4	242	99	17	10	-
POMURJE	7.202	3.274	519	70	1.549	1.434	116	237	3
do 3 mes.	1.952	716	157	13	451	517	27	59	2
nad 3 do 6 mes.	792	267	46	7	165	234	18	55	-
nad 6 do 12 mes.	741	263	50	4	177	184	16	46	1
nad 12- 24 mes.	1.172	506	84	13	249	249	25	46	-
nad 24 mes.	2.545	1.522	182	33	497	250	30	31	-

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje Območna služba Murska Sobota, 2009, str. 52. tabela 13.